

ทบทวนเรื่องทุกข์ ep173

ชาติทุกข์	ความทุกข์ของปฏิสนธิ ไม่เกี่ยวว่าจะชอบใจไม่ชอบใจ มองเห็นก็ได้มองไม่เห็นก็ได้ ปฏิสนธิเป็นชาติทุกข์ในตัวเองอยู่แล้ว
ชราทุกข์	เป็นความทุกข์ของชราภาพ ของอินทรีย์ทั้งหลายที่หย่อนยาน พิจารณาไป เป็นความทุกข์ในตัวเอง เราอาจจะชอบใจหรือไม่ชอบใจก็ได้
พยาธิทุกข์	เป็นทุกข์ในตัวเองอยู่แล้วคือความเจ็บไข้ ในอริยสัจ จะไม่มีพยาธิทุกข์ ในพระบาฬี มีพยาธิทุกข์ด้วย ในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ถ้ามีพยาธิทุกข์ จะมี ๑๓ กอง
มรณทุกข์	ความทุกข์ของความตาย
โสกะทุกข์	ความทุกข์ของความแห้งใจ
ปริเทวะทุกข์	ความร่ำไรบนเพ้อ
ทุกขทุกข์	ความทุกข์กาย ทุกขสทคตกายวิญญาน ในนั้นมีเวทนาด้วย
โทมนัสทุกข์	ความทุกข์ใจ
อุปายาสทุกข์	ความทุกข์ ความคับแค้นใจ
อับปิเยหิสัมปโยคทุกข์	ประสบกับสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก ไม่เกี่ยวกับทุกข์ใจ จะชอบใจหรือไม่ชอบใจก็ได้ เป็นสภาพของชั้น ๕ ที่ประจวบกับสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก ที่ไม่ชอบ เป็นความทุกข์ในตัวเอง การประสบกับอารมณ์ ๖ ที่ไม่น่าชอบใจเป็นทุกข์อย่างหนึ่ง ในตัวของมันเอง
ปิเยหิวิปโยคทุกข์	พลัดพรากจากอารมณ์ ๖ ที่ตนต้องการ บรรารณา
ยัมปิจฉัง นะละกะติ ตัมปิ ทุกข์	บรรารณาสัง ใดไม่ได้สิ่งนั้น ความบรรารณาที่ประกอบไปด้วยตัณหาอุปาทาน

สังขิตเตนะ ปัญญาพานักขันธา ทุกข์ ว่าโดยย่ออุปาทานชั้น ๕ เป็นทุกข์

คำถาม หากเราเห็นสุนัขตายแล้วไม่ชอบ ตราบใดที่เรามีชั้น ๕ ที่เราประสบสิ่งที่พบเจอ เป็นทุกข้ออย่างหนึ่ง และโทมนัสเป็นทุกข้ออีกอย่างหนึ่ง ใช่หรือไม่

เพราะมีรูปชั้น จักขุปสาทเป็นต้น
เพราะมีเวทนาชั้น สัญญาชั้น สังขารชั้น วิญญาณชั้น
เพราะมีชั้น ๕ เราจึงเดินไปเจอสุนัขตาย
ชั้น ๕ เกิดดับสืบต่อ การประสบกับอารมณ์ที่ไม่น่าพอใจ
ตอนนั้นเป็นทุกข์ในตัวของมันอยู่แล้วที่ต้องพบเจอ

ตอนที่โทมนัสเกิด ก็เป็นความทุกข์ในตัวอยู่แล้ว โทมนัสตอน
นั้นคือโทสะจิต มีเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีรูปชั้น

กระแสชีวิตที่ต้องมาเจอต้องมาประจวบกับสิ่งนี้
มันเป็นทุกข์ แม้โทมนัสเวทนามีเป็นทุกข์ โสมนัสเวทนามี
เป็นทุกข์

ตราบใดที่กระแสชีวิตยังมีการหมุนเวียนเปลี่ยนไปเป็นสุข
เป็นทุกข์ เจ็บๆ นั่นคือกระบวนการของชั้น ๕
ที่มีการเบียดเบียนบีบคั้น ทนอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ต้องแปร
สภาพไป เกิดดับสืบต่อ หยุดการพลัดพรากไม่ได้ หยุด
อุปาทานชั้นไม่ได้ ตราบใดที่ยังไม่ห่างตลอดอริยสัจ

เมื่อมีชั้น ๕ ก็ต้องไปเกิด ความทุกข์ที่หยั่งลงแล้ว
ต้องเจอชราทุกข์ พยาธิทุกข์ มรณะทุกข์ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์กาย
ทุกข์ใจ อุปายาสทุกข์ ประจวบกับสัตว์และสังขารอันไม่เป็นที่รัก หรือ
ไปอยู่ในสถานการณ์ที่เกิดการขัดแย้งกัน อิจฉาริษยากัน
พลัดพรากจากสิ่งที่รัก รักสิ่งใดต้องหลุดจากสิ่งนั้นหมด
โดยย่อคืออุปาทานชั้น
ต้นหาอุปาทานยึดติด รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ
ต้องแบกชั้นธภาวะต่อไป

ทำปริญญารู้จัก ยกขึ้นสู่ไตรลักษณ์แล้วทำการปราบ ละระคะ โทสะ โมหะ เสี้ย จึงจะ
ปลอดภัย

คำถาม ทิฐิที่เห็นรูปว่าเป็นตน ตนเป็นรูป เห็นตนอยู่ในรูป เห็นรูปอยู่ในตน ต้องเห็นครบทุกอย่างไหม

แค่เห็นมมฺ ไตมฺหนึ่งก็เป็นพื้นฐานได้ เริ่มหยั่งลงสู่พระธรรมได้เล็กน้อย
แต่ที่สัจจริง ๆ ต้องเห็นทุกมมฺ
เพราะปัญญาญาณเข้าไปเห็นว่า คำว่าตนไม่มีอยู่จริง อัตตาไม่มี
แต่ทิฐิ ตัณหา มานะ ไปสำคัญว่ามี
ตนไม่มี แต่รูปมี
ตนไม่มี แต่เวทนามี
ตนไม่มี แต่สัญญา มี
ตนไม่มี แต่สังขารมี
ตนไม่มี แต่วิญญาณมี
พระพุทธเจ้าสอนให้วิจัยแยกแยะชั้น ๕ ทุกแห่งทุกมมฺด้วยญาณปัญญา
แล้วหาคำว่าตนไม่มีเลย
เช่น รูปขันธ์ เกิดจากเหตุปัจจัย ดิน น้ำ ไฟ ลม ที่เกิดจากกรรมก็มี
ดิน น้ำ ไฟ ลม ที่เกิดจากจิตก็มี เกิดจากอตุ เกิดจากอาหารก็มี
เมื่อเห็นความจริงของสิ่งเหล่านี้แล้ว คำว่าตนจึงไม่มี

เห็นรูปเป็นรูป

เห็นเวทนาเป็นเวทนา

เห็นสัญญาเป็นสัญญา

เห็นสังขารเป็นสังขาร

เห็นวิญญาณเป็นวิญญาณ

ไม่ได้เห็นด้วยความเป็นสัตว์บุคคลอัตตาตัวตน

ไม่ได้เห็นด้วยความเป็นของงาม ของเที่ยง ของสุข อัตตา

เห็นความจริงว่าไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา

สมุทัย ได้แก่ ตัณหา ๓

กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา

	<p>สมุทัยได้แก่ตัณหา สมุทัยสังจะที่ทำให้ทุกข์เกิดขึ้น ได้แก่ ตัณหา ๓ (กล่าวตามคำสอนในปฏิจจนสมุปปาท)</p>
กามตัณหา	<p>ความปรารถนากาม ยินดีในกามคุณ ๕ เป็นเครื่องผูก ให้หมู่สัตว์ติดอยู่</p>
ภวตัณหา	<p>ความปรารถนา สี เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ อัมมารมณเฑียร ยินดีต่อฌานที่ตนเองได้ เกิดพร้อมสัสสตทัญญู เห็นกระแสชีวิตด้วยความเป็นของเที่ยง มีความเพลิดเพลินยินดี ความติดใจเพลิดเพลินอยากได้ในความมีความเป็น ความมีและความเป็นในที่นี้คือความเที่ยง ปรารถนาให้ ยังยืน ปรารถนาให้มั่นคง ไม่ปรารถนาให้สิ่งที่ตนยินดีและ เพลิดเพลินนั้นเปลี่ยนแปลงและสลายไป</p> <p>เป็นการยึดในภพก็ได้ ยึดว่าภพนี้มั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง ฌาน สมาบัติที่ตนเองได้มั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง ภวตัณหาจึงกินความไปกว้างขวาง</p>
วิภวตัณหา	<p>ยินดีพอใจในอารมณ์ ๖ และปรารถนาให้อารมณ์ ๖ ที่ ตนพอใจนั้นมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง</p> <p>มีความอยากด้วยและมีความเห็นด้วยว่าภพชาติชาติสุขุมไม่มีการสืบต่อ</p>

ปิยรูป สาทรูป

	<p>ค้นหาเป็นเหตุแห่งทุกขสังขจะ จึงเรียกว่าสมุทยสังขจะ</p> <p>ค้นหาบังเกิดจากอารมณ์ ปิยรูป สาทรูป และเกิดดับอยู่ใน ปิยรูป สาทรูปนั้น</p>
<p>อายตนะภายใน ๖</p> <p>อายตนะภายนอก ๖</p> <p>วิญญาณ ๖</p>	<p>จักขุ โสต มาน ชิวหา กาย มโน</p> <p>รูปะ สัทตะ คันธะ รสะ โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์</p> <p>จักขุวิญญาณ โสตวิญญาณ มานวิญญาณ ชิวหาวิญญาณ กาย วิญญาณ และมโนวิญญาณ</p>
ผัสสะ ๖	จักขุสัมผัสสะ โสตสัมผัสสะ มานสัมผัสสะ ชิวหาสัมผัสสะ กายสัมผัสสะ มโนสัมผัสสะ
เวทนา ๖	จักขุสัมผัสสชาเวทนา โสตสัมผัสสชาเวทนา มานสัมผัสสชาเวทนา ชิวหาสัมผัสสชาเวทนา กายสัมผัสสชาเวทนา มโนสัมผัสสชาเวทนา
สัญญา ๖	รูปสัญญา สัททสัญญา คันธสัญญา รสสัญญา โผฏฐัพพสัญญา ธรรมสัญญา
เจตนา ๖	รูปสัญญาเจตนา สัททสัญญาเจตนา คันธสัญญาเจตนา รสสัญญาเจตนา โผฏฐัพพสัญญาเจตนา ธรรมสัญญาเจตนา
ตัณหา ๖	รูปตัณหา สัททตัณหา คันธตัณหา รสตัณหา โผฏฐัพพตัณหา ธรรมตัณหา
วิตก ๖	รูปวิตก สัททวิตก คันธวิตก รสวิตก โผฏฐัพพวิตก ธรรมวิตก
วิจารณ์ ๖	รูปวิจารณ์ สัททวิจารณ์ คันธวิจารณ์ รสวิจารณ์ โผฏฐัพพวิจารณ์ ธรรมวิจารณ์

ค้นหาไปยึดติดในอารมณ์ใด ก็ให้สติดึงอารมณ์นั้นมา ให้ปัญญาวิจยแยกแยะให้ละเอียด จนค้นหาไม่เข้าไปยึดติดในอารมณ์นั้นได้อีกต่อไป

ค้นหาไปติดคำว่าบัญญัติ เช่นติดในอาหาร
แท้ที่จริงเราต้องการอะไรกันแน่
เราต้องการกวีพิงการอาหาร คือ โอชาภายใน
เพื่อหล่อเลี้ยงให้กายนี้ดำเนินไปได้

เราไม่ได้คำนึงถึงรูปชั้น์เลย
แต่เราไปคำนึงถึงแต่ค้นหาซึ่งเป็นนามชั้น์
เราคอยตอบสนองความต้องการของค้นหา ที่ต้องการสุขเวทนา
ค้นหาเป็นนามธรรมที่ไปยินดีในรูปธรรม
เราก็ไปชวนชวายหารูปธรรมมาตอบสนองให้
ตัณหามันอึดใจ มันสุขใจ มันพอใจ
โมหะเกิดร่วม ทิฏฐิเกิดร่วม เวทนา ผัสสะ วิตก วิจาร์ เกิดร่วมอีกมากมาย
สร้างทุกข์สัจจะอีกไม่จบไม่สิ้น

ทุกขสมุทัย โดยกิจแห่งญาณ

ทุกขสมุทัย

สมุทยญาณที่เป็นโลกียะ

๑. ย่อมห้ามอวจเฉททิฏฐิ
๒. ย่อมห้ามการปฏิบัติผิดในเหตุที่เข้าใจว่าโลกย่อมเป็นไปโดยพระอิศวร, พระกาล, โดยประธาน โดยเป็นสภาวะของมันเอง
๓. สำเร็จด้วย สวณมยญาณ สัมมสนญาณ, ปฏิเวธญาณ, ปัจจเวกชนญาณ

เมื่อญาณปัญญาเกิดขึ้นมาแล้วไปเห็นความจริงของสมุทัย

เห็นความจริงของอวิชชา ตัณหา อุปทาน สังขาร กรรม

ว่าตราบไต่ที่ยังมีสมุทยสังขาร อวิชชา ตัณหา อุปทาน สังขาร กรรม ยังไม่ดับไป

ชั้น ๕ ย่อมไม่มีทางขาดสูญ ต้องสร้างชั้น ๕ อยู่ร่ำไป อวจเฉททิฏฐิย่อมไม่เกิด

ความเห็นผิดว่าเที่ยง สัสสตทิฏฐิ ก็ไม่เกิดด้วย เพราะความเข้าใจที่ว่ากระแสชีวิตมีการ

เกิดดับสืบต่อตลอดเวลา เข้าใจกระบวนการความเป็นไปของชั้น ๕ การเกิดขึ้นติดต่อกัน

กันของชั้น ๕ อายตนะ ธาตุ ไม่ขาดสาย

เป็นกระบวนการของสภาวะธรรมที่เกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นไปตามเหตุปัจจัย

ตัณหาไม่เที่ยง ชั้น ๕ จึงไม่เที่ยง

ตัณหาเป็นทุกซ์ ชั้น ๕ จึงเป็นทุกซ์

ตัณหาเป็นอนัตตา ชั้น ๕ จึงเป็นอนัตตา

เมื่อปัญญาญาณเกิดขึ้น การเข้าไปเห็นความจริงของกระแสชีวิต มีความเห็นที่ถูกต้อง

ต้อง เป็นทิววิวิสุทธิ พัฒนาสู่การยกขึ้นสู่ไตรลักษณ์และการแทงตลอดอริยสัจได้

ภารา หะเว ปัญจักขันธา
ภาระหาโร จะ ปุคคะโล
ภาราทาหนัง ทุกขัง โลเก
ภาระนิกเขปะนัง สุขัง

ขันธทั้งห้าเป็นของหนักเนื้อ
บุคคลแหละ เป็นผู้แบกของหนักพาไป
การแบกถือของหนัก เป็นความทุกข์ในโลก
การสลัดของหนัก ทั้งลงเสีย เป็นความสุข

ทุกข์ เป็นของหนัก
สมุทัย เป็นการแบกของหนัก

ตัณหา อุปาทาน สังขาร กรรม เป็นตัวเข้าไปยึดถือ มั่นจึงหนัก
การวางของหนักเป็นนิโรธ
อุบายการวางของหนักเป็นมรรค

ทำอย่างไรเราจึงจะฝึกเจริญสติปัญญา ความเพียร
จนสามารถวางได้อย่างเด็ดขาด และไม่หยิบของหนักนั้นขึ้นมาแบกอีก

ทุกข์ เป็นโรค
สมุทัยเป็นเหตุของโร
นิโรธ เป็นความหายจากโรค
มรรคเป็นยารักษาโรค

คำถาม ที่บอกว่าค้นหาไม่เที่ยง ทำให้ทุกข์ไม่เที่ยง ถ้ามองว่าทุกข์ไม่เที่ยงทำให้สมุทัยไม่เที่ยงได้หรือไม่

<p>ค้นหาในปัจจุบัน</p>	<p>เป็นเรื่องของค้นหาในปัจจุบันที่ไปยึดสัตว์และสังขาร ที่เมื่อไปปฏิบัติสัมพันธ์กับสิ่งใดก็ไปยึด ในสิ่งนั้น เมื่อสิ่งนั้นไม่เป็นไปตามที่ต้องการก็เกิดความขัดแย้ง ตัวที่ตัณรณคือค้นหา เป็นทุกข์เพราะตัวสภาพของค้นหาที่ไม่ได้สมปรารถนาที่ตัณรณ กระเลือกกระสน หาวิธีเพื่อให้สิ่งที่ตนต้องการ ปรารถนาเป็นไปตามต้องการ แต่ความต้องการไม่สามารถเป็นไปตามต้องการของค้นหา เพราะมันเป็นไปตามเหตุปัจจัย ค้นหาไม่รู้เหตุปัจจัย ต้องการตามใจ</p>
<p>ค้นหาในอดีต ค้นหาไม่เที่ยง ทำให้ทุกข์ไม่เที่ยง</p>	<p>ค้นหาที่เป็นสมุทัย ยังรวมอวิชชา สังขาร และกรรมด้วย เช่นเราเกิดมาเป็นมนุษย์ได้มาจากเจตนากรรมที่ในมหากุศลกรรม ๘ ซึ่งไม่ได้มีอวิชชา ไม่มีค้นหาในนั้น แต่มีสังขารและกรรมอยู่ในนั้น สังขารและกรรมเป็นตัวสร้างชั้น๕ ดังนั้นเจตนาในนั้นจึงเรียกว่าเป็นสมุทัยด้วย นี่คือสมุทัยสังขาร</p> <p>แต่ทำไมถึงอยากเกิด อยากมีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เพราะมาจากความไม่รู้ มีอวิชชา ค้นหา ความเห็นผิดอยู่เบื้องหลัง ทั้งๆที่ทำกุศลกรรม แต่กรรมนั้นทำให้เกิดชั้นที่เป็นมนุษย์และเทวดา ฉะนั้นจึงไม่พ้นจากตัวสมุทัยอยู่ดี</p> <p>ตรงนี้เป็นเหตุในอดีตที่ทำให้ได้ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ พุทธพจน์เรียกว่าเป็นกรรมเก่า เป็นทุกข์สังขาร</p> <p>คือหมายถึงเป็นผลของกรรมเก่า เป็นทุกข์สังขาร</p> <p>กรรมในอดีตไม่เที่ยง</p> <p>กรรมเก่าเป็นทุกข์</p> <p>กรรมเก่าเป็นอนัตตา</p> <p>จึงตกในกฎของไตรลักษณ์</p>

ญาณปัญญาต้องไปหยั่งเห็นเหตุในอดีต พอไปเห็นปม เห็นเหตุปัจจัย ทำให้ละปม ละบาปเก่าทุจริตเก่าด้วยกำลังของสติ สมาธิ ปัญญาในปัจจุบัน ความเพียรสองส่วนคือละบาปเก่าและไม่ให้บาปใหม่เกิดขึ้น นี่คือสัมมาวายามะ